

Kronika

Slavističnega društva Slovenije

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html)

Izdaja Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana

List za člane društva

Ur. Miran Hladnik

Ljubljana, 1. junija 2006

Letnik 10, št. 65

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika65.doc](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika65.doc)

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika65.pdf](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika65.pdf)

ISSN 1854-1216 (tisk); ISSN 1854-1224 (el. verzija)

Člani Slavističnega društva prejemajo glasilo brezplačno. Izdelek se ne prodaja. Naklada te številke je 1000 izvodov.

Ljudje

Poravnali članarino, njunih naslovov pa nimamo ali pa tega ne vemo: **Alenka Grgič, Jožica Žabjek** – na pomoč.

Števec članov Slavističnega društva Slovenije se je te dni zaustavil na apokaliptičnih 666. Slovilitovcev pa je 101 več: 767. — *miran*, 11. maja 2006

Cankarjevo, ti si kakor zdravje

Šolskega tekmovanja za Cankarjevo priznanje 9. 2. 2006 se je v Republiki Sloveniji na vseh stopnjah udeležilo 8108 tekmovalcev. Skupno so osvojili 3344 bronastih priznanj (I. stopnja 1984, II. stopnja 59, III. a stopnja 520, III. b stopnja 193, IV. a stopnja 440 in IV. b stopnja 148).

Uradni rezultati 29. vseslovenskega tekmovanja v znanju slovenščine za Cankarjevo priznanje, ki je potekalo 18. 4. 2006. Udeležilo se ga je 2205 tekmovalcev. Skupno so učenci in dijaki na štirih stopnjah oziroma v šestih kategorijah osvojili 838 srebrnih in 174 zlatih priznanj. Točkovne meje za doseg srebrnih in zlatih priznanj

- I. stopnja: srebrna: najmanj 71,5, zlata: najmanj 83,5
- II. stopnja: srebrna: najmanj 65, zlata: najmanj 78
- III. a stopnja: srebrna: najmanj 76,5, zlata: najmanj 89
- III.b stopnja: srebrna: najmanj 70, zlata: najmanj 81
- IV. a stopnja: srebrna: najmanj 80, zlata: najmanj 90
- IV. b stopnja: srebrna: najmanj 70,5, zlata: najmanj 81

Tekmovalci iz zamejstva in učenci z italijanskim učnim jezikom v Republiki Sloveniji so osvojili srebrna in zlata Cankarjeva priznanja v skladu z 19. členom Pravilnika o tekmovanju za Cankarjevo priznanje. — **Vlado Pirc**. Rezultati so objavljeni na spletnih straneh SDS in Zavoda za šolstvo. — *miran*, 26. in 27. aprila 2006

Vsako leto znova se ob organizaciji tekmovanja za Cankarjevo priznanje (CP) razplamtijo tradicionalne polemike o dve točkah tekmovanja: njegovih ciljih in izboru knjig. Menim, da bi bilo zato letos modro spodbuditi razpravo o teh dveh točkah in sprejeti določene sklepe, še preden se začne organizacija novega ciklusa tekmovanja za CP. Zato v premislek nudim nekaj svojih misli, pogledov in rešitev, pa ne zato, da bi obveljale, ampak da bi prek razprave prinesle v organizacijo in izvedbo tekmovanja spremembe, za katere – tako se zdi – večina meni, da so nujne.

1. Cilji in izvedba tekmovanja Naprej k ciljem tekmovanja za CP. Pravilnik o tekmovanju za Cankarjevo priznanje v 2. členu določa cilje tekmovanja. Navajam 122

ga v celoti: "Tekmovanje učencev in dijakov za Cankarjevo priznanje je tekmovanje v znanju slovenščine. Z njim učence osnovnih šol in dijake srednjih šol spodbujamo k študiju slovenskega jezika in umetnostnih besedil. Vsebino za tekmovanje določajo veljavni šolski programi za predmet slovenščina ter vsakoletni razpis tekmovanja. Ta lahko tudi presega obseg učnega načrta z dodatno razpisano literaturo. Tekmovanje vsebuje prvine raziskovanja."

Menim, da je v razpravi nujno problematizirati celoten člen, saj ne ustreza več "družbeni stvarnosti". V zadnjih letih je namreč opaziti, da se cilji tekmovanja za CP – z vidika otrok in staršev – zožujejo na osvajanje točk, namenjenih pridobitvi štipendij, boljšim možnostim vpisa ipd. S tem seveda načelno ni nič narobe, toda vprašati se je treba, ali naj te cilje podpira tudi organizacija in izvedba tekmovanja za Cankarjevo tekmovanje. Osebnostno menim, da ne, zato predlagam spremembo drugega člena.

Najprej bi bilo nujno spremeniti formulacijo, po kateri je Cankarjevo priznanje "tekmovanje v znanju slovenščine" (in vse nadaljnje formulacije, ki se nanjo jezikovno in vsebinsko navezujejo). Branje, podoživljanje in preučevanje književnosti je že v svojem temeljnem poslanstvu sprto z idejo tekmovanja, katerega glavni cilj je razvrstiti ljudi in njihove dosežke. V sodobni slovenski družbi, ki tekmovalnost spodbuja in v kateri domovinsko pravico vse bolj dobiva banalizirana ideja ameriškega sna, da šteje samo prvi, pa je, vsaj v šolskem sistemu, nujno vzpostaviti mehanizme in ponuditi rešitve, ki tovrstno tekmovalnost in individualnost blažijo. Zato bi bilo "tekmovanje v znanju slovenščine" dobro preoblikovati v srečanje in soočenje bralskih doživetij, interpretacij, ustvarjalnosti, različnih pogledov ipd.

Kako to storiti konkretno? Najprej je na formalni ravni nujno izpustiti ali zamenjati besedo "tekmovanje" z ustreznješo. Nato bi bilo treba postopoma spremeniti izvedbo tekmovanja, ki zdaj temelji na individualni tekmovalnosti in objektiviziranih merilih ocenjevanja. Menim, da bi bilo to najbolje z uvedbo projektnega dela in ustvarjalnih metod dela. Komisija bi še vedno vsako leto določila knjigo in temo (lahko pa tudi samo knjigo ali samo temo, a o tem pozneje), in to za stopnje, kot so v veljavi zdaj. Le da bi se zdaj preučevanja knjige lotevale skupine dijakov (število dijakov v skupini bi morale biti natančno določeno ali omejeno, npr. od 4–6). Vsako leto bi komisija določila način pristopa: eno leto bi skupine npr. aktualizirale dramsko delo iz 19. stoletja, drugo leto dramtizirale in "odigrale" pripovedno delo, tretje leto bi morale pripraviti šolsko uro s pesniško zbirko, četrto leto bi "filmizirale" novelo, peto leto naredile oglaševalsko kampanjo za spodbujanje branja poezije .

Vsi udeleženci bi se, tako kot zdaj, najprej srečali na lokalni ravni, najboljši po izboru ocenjevalnih komisij, pa tudi na državnem (na Cankarjev rojstni dan). Bronasta priznanja bi se podeljevala na lokalni ravni, srebrna in zlata pa na državni, s to razliko, da priznanja sprejmejo vsi člani skupine (tako bi dijake

opozorili, da je za uspeh skupine pomemben tudi najšibkejši člen – ki pri dosedanji zasnovi tekmovanja kmalu leti ven).

Zakaj mislim, da je tak način boljši?

- Ne spodbuja storilnosti, tekmovalnosti in pehanja za točkami, ampak ustvarjalne pristope h književnosti.
- Dijake navaja na timsko/projektno delo in poudarja pomembnost sodelovanja.
- Prijazen je tudi do dijakov, ki nimajo izrazitih delovnih navad, zato pa energijo in kopico idej.
- Tekmovanje spreminja v srečanje mladih bralcev, soočenje različnih pogledov ter festival književnosti.
- "Cankarjev literarni festival" (zasilno ime) bi lahko postal kovačnica idej, kako popestriti književni pouk.

Predlagam, da se spremembe v prvem letu uvajajo samo na srednješolski stopnji in vzporedno s klasičnim tekmovanjem: udeležijo naj se ga torej samo mentorji in učenci, ki jim dosedanja oblika ne predstavlja več izziva. Po prvi izvedbi se zberejo vtisi, pripombe, predlogi in razmisli, kako naprej.

2. Izbor književnih del Izbor knjig bo najbrž vedno vznemirjal in prav je tako (zaskrbelo me bo, ko bo vse tiho). A vseeno mislim, da bi bilo dobro uvesti dve spremembi.

- Nič slabega ne vidim v tem, da se k izboru knjig pripusti tudi glas staršev, ki si te pravico želijo in jo v zadnjih letih tudi vse glasneje zahtevajo. Pred tem pa bi "starši" (konec koncev smo to tudi mi) morali odgovoriti na eno ključno vprašanje. In sicer: kako in po katerih načelih izbrati očeta/e ali mamo/e (sem najbrž sodijo tudi rejniki, posvojitelji ipd.), ki bi reprezentativno zastopali vse pisane želje slovenskih staršev? Bo morda ustanovljen "sindikata" slovenskih staršev, "Društvo staršev za pravico do izbire knjige na CP"? Ne vem.

- Prebral sem pravilnik o CP in nikjer nisem našel člana, ki bi govoril o tem, da se mora pri izbiri knjige za CP izbirati le med slovenskimi književnimi deli. Zato predlagam, da se odslej ne izbira zgolj med slovenskimi književnimi deli, ampak med književnimi deli v slovenščini. Ne najdem namreč pravega razloga – razen če sežem po domačijski logiki 19. stoletja –, ki bi še opravičeval deljenje književnosti na slovensko in neslovensko glede na nacionalnost oziroma državljanstvo avtorja. Mislim, da kriterij "slovenskosti" ne bi smel biti "stvar" avtorja, temveč jezika. Če naj CP kaj spodbuja, potem naj bo to branje v slovenščini, in ne branje slovenskih avtorjev. Če pa je CP – in tega do zdaj morda nisem vedel – namenjen predvsem promociji slovenskih del, predlagam, da se promovira drugače in drugje (tam, kjer se mora). Z izbiro književnih del slovenskih avtorjev, ki ne dosega prave umetniške vrednosti, pa slovenski literaturi prej škodimo kot koristimo, saj utrjujemo predsodke o neberljivosti slovenskih knjig. Toliko v razmislek. Morda nimam prav. Kaj pa če imam? — **Klemen Lah** (klemnov@email.si), 12. maja 2006

Samo poimenovanje Tekmovanje v znanju (poznovanju) slovenščine me ne moti, ker vsaka interpretacija med drugim pomeni tudi prepoznavanje (vseh) sporočilnih možnosti, ki nam jih ponuja neki jezikovni kod. V našem primeru ugotavljamo pač, na kakšne načine vse nam literarna besedila v slovenskem jeziku lahko sporočajo to in ono, kako bralec to razume, sprejme in se nanj odziva. Pač pa me zelo motita sedanji koncept in status tekmovanja. Že na nekaj mestih sem izrazila svoje stališče do tega, tokrat ga ponavljam v upanju, da bo morda le pripomoglo k ponovnemu razmisleku o smislu takega tekmovanja.

Tekmovanje naj bo namenjeno onim, ki se v osnovni in srednji šoli s slovenščino ukvarjajo "nadstandardno", ki v branju literature in brskanju po jezikovnih izraznih možnostih uživajo, in jim to ne pomeni dodatnega šolskega trpljenja. Tekmovanje, kakršnega poznamo danes, ni nič drugega kot posnetek strukture maturitetnega izpita, in je v taki zasnovi že samo po sebi absurdno, kajti zunanje preverjanje po koncu srednje šole že obstaja, vključeno je v sistem izobraževanja, zato sedanje CP praviloma ne pomeni preseganja in nadgrajevanja z učnim načrtom predpisanih učnih ciljev, pač pa le nesmiselno podvajanje načina preverjanja. Na ravni osnovne šole pa je v zadnjem letu postalo še bolj izrojeno, ker je na silo dobilo vlogo točkovnega razsodnika pri vpisu na srednjo šolo, medtem ko je zunanje preverjanje (strokovno in organizacijsko podprto s strani inštitucij), ki je bilo prav temu namenjeno, to funkcijo izgubilo. In v kakšni absurdni situaciji smo se znašli? Da ima zunanje preverjanje "ljubiteljsko" vlogo, tekmovanje pa selektivno. Zato tudi sama menim, da je nujno potrebno spremeniti koncept tekmovanja iz slovenščine. — *Sonja Starc* (sonja.starc@guest.arnes.si), 12. maj 2006

Prav zabava me, ko berem odzive na Cankarjevo tekmovanje. In sicer zaradi tega, ker vedno znova odkrivamo toplo vodo, učinka pa nobenega. Ne vem, če so bili učitelji (po mnogih odzivih sodeč) sploh kdaj zadovoljni s tako obliko tekmovanja, kakor koli ga že imenujemo. Tudi tisti ne, ki so bili po "po sili razmer" za Bog povrni vključeni v pripravo tekmovanja (govorim o osnovnošolski stopnji). Sama sem brez odziva (regijskemu SD, v ŠS, v Mreži, g. Pircu) mnogokrat predlagala,

- naj se pisni preizkusi ukinejo,
- bralci naj se o prebranjem v ustrezno organizirani (izločevalni) debati pomerijo med seboj.

O tvorbi besedila na določeno temo in vseh drugih dejavnostih bi se lahko dogovorili, če bi bila volja. Menim, da je ni, sicer bi se že kaj spremenilo. Kdo pa ima moč, da se kaj spremeni, vemo. Učitelji "iz baze" gotovo ne. Lep pozdrav v preveč oddaljeno Ljubljano s Koroške — *Iva Potočnik* (iva.potocnik@guest.arnes.si), 14. maja 2006

Poziv pokrajinskim slavističnim društvom, zavzetim posameznim slovenistom in drugim zainteresiranim za osrednjo temo, avtorje in dela pri Tekmovanju za Cankarjevo priznanje 2007. Oblikujete predloge za TCP 2007. Upravni odbor SDS bo na junijski seji predloge pretehtal in med njimi izbral najprimernejšega, PS za

slovenščino pri Zavodu za šolstvo Slovenije pa ga bo potrdila. Kriteriji za izbor bodo:

1. celovitost (za vse štiri stopnje) in tematska sklenjenost
2. didaktična diferenciranost/primernost
3. ustvarjalna spodbudnost izbora
4. reprezentativnost izbora (poznanost, kvaliteta, aktualnost, zahtevnost)

O konceptualnem okviru, zgodovini, težavah in perspektivah si lahko preberete na spletnih straneh Slavističnega društva (<http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/ct.html>), o najbolj svežih predlogih pa v forumu Slovlit (<http://mailman.ijs.si/pipermail/slovlit/2006/date.html>). Rok za oddajo predlogov je 1. junij 2006, naslov pa miran.hladnik@guest.arnes.si ali vladimir.pirc@zrss.si. — *Miran Hladnik* (predsednik SDS), in *Vlado Pirc* (koordinator CT), 16. maja 2006

Res je, da razglasitev rezultatov vsako leto nekoliko zagreni življenje mentorjem in tekmovalcem, saj se zdi, da njihov trud ni poplačan. Točke, ki jih nekateri tekmovalci dosegajo pri testu, so visoke. Rezultat dela se je torej pokazal. Ustvarjalno besedilo pa je ocenjeno slabo (ne glede na kriterije, je tu še vedno prisoten subjektivni element ocenjevalca, in tako bo vedno), in tako je zaprta pot do zlatega ali srebrnega priznanja.

Vedno znova se sprašujem, koga vzgajamo, koga spodbujamo s tem tekmovanjem: bodoče pisatelje, pesnike, umetnike? Ne. Ti se menda rodijo. Vzgajamo pa morda bodoče slaviste, ljubitelje, poznavalce slovenskega jezika in književnosti. Zdi se mi, da tekmovalci ob prebiranju dane literature in ob različnih pogledih nanjo, seveda ob pomoči mentorja, ki vendarle ve nekaj več od njih, ogromno pridobijo. Ne tekmujejo vsi samo zaradi točk, ampak ker imajo slovenščino radi. Zato se mi zdi škoda, da bi zaradi razočaranj in neuspehov mentorji izgubili voljo.

Tekmovanje ne maram. Pa vendar mislim, da Cankarjevo tekmovanje mora ostati, če bodo ostala tekmovanja iz drugih predmetov. Tudi točke, ki pripomorejo pri vpisu na srednjo šolo, morajo ostati, sicer bomo potisnili slovenščino na stranski tir – torej pomembna je matematika, fizika, kemija ... Tam se dobijo točke. Tako bo mnenje "grebatorskih" učencev in staršev.

Morda bi se slabi volji vsaj delno izognili, če bi pri Cankarjevem tekmovanju še vedno obdržali test objektivnega tipa, ustvarjalnost učencev pa spodbujali tako, da bi istočasno razpisali literarni natečaj (Cankarjev literarni festival predlaga g. Lah) v zvezi s predlagano temo. Vsaka šola bi morala že sama narediti izbor in na natečaj poslati le eno delo. Vse izdelke bi pregledala komisija, ki naj jo sestavljajo za to usposobljeni ljudje (književniki). Najboljši v testu naj prejmejo zlata in srebrna priznanja, ustvarjalno delo pa naj bo nagrajeno na kak drug način. Mislim, da bi bilo slabe volje manj. Sicer pa je to le eden izmed predlogov, upam, da bo uspelo izbrati najboljše. — *Tina Primožič* (tina.primozic@guest.arnes.si), 17. maja 2006

Na zahodu nekaj novega

Danes ob 21.30 bo TV SLO 1 predvajala oddajo Slavka Hrena Ljubezen in krivda Ivana Cankarja, ki je nastala na podlagi znanstvene monografije dr. **Irene Avsenik Nabergoj**, docentke na Šoli za slovenske študije Stanislav Škrabec Univerze v Novi Gorici. — **Zoltan JAN** (Zoltan.Jan@siol.net), 25. aprila 2006

Fakulteta za humanistične študije Koper Univerze na Primorskem in Knjigarna Libris vabita na predavanje akad. **Tarasa Kermaunerja**, dr. literarnih znanosti, upokojenega profesorja za dramaturgijo, na temo O mojem tipu literarne zgodovine, ki bo 16. maja 2006 ob 18.00 v knjigarni Libris na Prešernovem trgu v Kopru. Na vabilo Oddelka za slovenistiko FHŠ UP bo predaval za študente in zainteresirano javnost. Taras Kermauner, izjemen predavatelj, še več, *raconteur*, ki se je v zadnjem času umaknil iz javnosti in objavlja zgolj na spletu. Po dolgem premoru bo tokrat spet javno predaval. Kermauner je delal kot ravnatelj Drame SNG, asistent in dramaturg pri filmu in v gledališču, kot gledališki režiser in kritik ter prevajalec, je bolj znan kot esejist, urednik (revija *Perspektive*), literarni zgodovinar in teoretik, predvsem pa kot avtor gigantskega projekta Rekonstrukcija in/ali reinterpretacija slovenske dramatike, ki že sam na sebi presega sto knjižnih naslovov. Tarasa Kermaunerja bo predstavil dr. **Krištof Jacek Kozak**. — **Nataša Grzinič** (Natsa.Grzinic@fhs.upr.si), 10. maja 2006

V sredo 29. marca 2006 ob 20. uri se je po italijanski RTV Koper odvijala oddaja o pesniku Alojzu Gradniku. V 40-minutni oddaji (Parliamo di ... / Pogovorimo se ...) je **Fedora Ferluga-Petronio**, redna profesorica za hrvaško in srbsko književnost na Univerzi v Vidmu v Italiji, prikazala v intervjuju z novinarjem Elijom Velanom pesniško pot Alojza Gradnika od mračne ljubezenske poezije prek viharnosti domovinske in socialne tematike Tolminskega punta do metafizičnih dimenzij *Večnih studentev* in *Zlatih lestev*. Govor je bil tudi o odmevu Gradnikove poezije v domačem prostoru, pa o možnostih uveljavitve njegove pesmi v italijanskem kulturnem svetu. Maja meseca lani je v isti oddaji prikazala umetniško pot bosanskega pesnika hrvaškega porekla **Nikole Šopa**, ki je v marsičem podoben pesniku Goriških Brd.

V četrtek 4. maja 2006 je na Univerzi v Vidmu, na Oddelku za jezike in književnosti srednje-vzhodne Evrope gostoval dr. **Vladimir Osolnik**, redni profesor hrvaške in srbske književnosti z ljubljanske univerze in v okviru programa Socrates/Erasmus predaval o ljubezenski poeziji v stari hrvaški književnosti v Dalmaciji v obdobju renesanse in baroka. V nabitto polni predavalnici je študentom slikovito prikazal pesniški opus Šiška Menčetića, Džore Držića, Hanibala Lucića, Mikše Pelegrinovića in Ignjata Đurđevića. Na koncu se je zaustavil še ob ljubezenski narodni pesmi Hasanaginici. — **Fedora Ferluga-Petronio** (fedora.ferluga@uniud.it), 14. maja 2006

V torek 16. maja 2006 je na vabilo Vladimirja Osolnika v okviru programa Socrates gostovala na FF v Ljubljani Fedora Ferluga-Petronio. Gostja je predavala o Juniju Palmotiću in baročni dramski književnosti v Dubrovniku v 17. stoletju. O tem najplodnejšem baročnem hrvaškem dramskem piscu 17. stoletja je napisala knjigi *Fonti greco-latine nel teatro di Junije Palmotić*, Padova, 1990, in *Fonti italiane e slave nel teatro di Junije Palmotić*, Udine, 1992. Prva je bila prevedena v hrvaščino z naslovom *Grško-latinski izvori u Junija Palmotića*, HFD, Rijeka, 1999. Zanj je dobila mednarodno nagrado Davidias, ki jo vsako leto podeljujeta Hrvaško ministrstvo za kulturo in Društvo hrvaških pisateljev za najboljšo knjigo tujega kroatista. — **Fedora Ferluga** (fedora.ferluga@uniud.it), 22. maja 2006

Če bo koga 26. maja, na datum, povezan s Srečkom Kosovelom, zaneslo na Kras, ga vabimo, da se ustavi tudi v Kosovelovi knjižnici v Sežani, kjer Fakulteta za slovenske študije Stanislava Škrabca na Univerzi v Novi Gorici v sodelovanju s Kosovelovo knjižnico organizira *Simpozij o literaturi v medkulturnem položaju in ustvarjalnem delu Jolke Milič*.

9.00–9.30 Sprejem udeležencev in pozdravni nagovori: Nadja Mislej Božič, ravnateljica Kosovelove knjižnice Sežana, Božo Marinec, podžupan, predsednik Društva slovenskih književnih prevajalcev, Apolonija Gantar, namestnica vodje FSŠSS na Univerzi v Novi Gorici, glasbeni program Trio Art.

10.00 Predstavitev udeležencev simpozija (moderira **Adrijana Špacapan**)

Božena Tokarz: O empatiji v prevodu

Marija Pirjevec: Baržunasta lirika in *Integrali* v italijanščini

David Bandelli: Dve varianti 'italijanskega' Kocbeka: Antonio Setola in Jolka Milič

Zoltan Jan: Dvoje italijanskih popotovanj: Jolka Milič in Ciril Zlobec

Bogomila Kravos: Josip Tavčar: domet posredniške vloge

Martina Ožbot: Slovensko-italijanski kulturni odnosi skozi prizmo književnega prevajanja

Vladka Tucovič: Zofka Kveder – slovenska in hrvaška ustvarjalka

Ana Toroš: Gradnik pri Italijanih

Barbara Pregelj: Federico García Lorca v slovenskih prevodih

Tamara Klanjšček: Vpliv kulturnospecifične metavsebine na kakovost prevoda na primeru romanov *Teci, zajček* (*Rabbit Run*, 1960) in *Rabbit se vrača* (*Rabbit Redux*, 1971) ameriškega pisatelja Johna Updika

Tatjana Pregl Kobe: V Italiji nagrajeni prevodi J. Milič

16.00–17.00 Študentska okrogla miza o večkulturnosti in delu Jolke Milič ter razprava udeležencev o temah simpozija. Gostja: **Jolka Milič**, sodelujejo: **Urša Papler, Danjela Viher, Nina Rogelja, Sara Adamlje, Lorijana Ferko, Sanela**

Pančič, Tjaša Dujmovič, Andreja Škabar, Marjetka Sosič, Špela Sušanj, Alenka Vončina, Špela Ušaj, Veronika Vidmar, povezuje: **Zoran Božič**.

18.00–19.00 Literarni večer članov Združenja književnikov Primorske. Sodelujejo: **Jolka Milič, Aleksander Peršolja, Maja Razboršek, Magdalena Svetina Terčon, David Terčon, Aldo Žerjal**. Kotizacije ni. Prijave sprejemamo do zasedbe mest na kosovelova.knjiznica@guest.arnes.si. — **Barbara Pregelj** (barbara.pregelj@guest.arnes.si), 16. maja 2006

Frančiškanski samostan Kostanjevica v sodelovanju z Goriško knjižnico vabi v okviru Škrabčevih dnevov '06 na predstavitev Zbornika s simpozija 2005 *Škrabčeva misel 5*. Predstavitev bo v petek 26. maja 2006 ob 10.30 v dvorani Frančiškanskega samostana Kostanjevica. Zbornik bo predstavil urednik **Jože Toporišič**. Predstavitev bo glasbeno popestrila slovenska ljudska pesem v izvedbi sopranistke Rosane Peršolja ob spremljavi harmonikarja Andreja Plesničarja. Tematika petega simpozija je bila Jezikoslovci in njihova dela v Škrabčevih očeh.

Lepo in koristno je, ako znamo in poznamo več jezikov, zlasti tistih bogatih in imenitnih; ali napaka in greh mora biti, ako ne poznamo svojega slovenskega najbolje, ako ga ne preiščemo najtančnije, najnadrobniše. To je namreč naša dolžnost, druge drugim prepustimo brez zakriviljenja. (p. Stanislav Škrabec Cv 5 /1884/, 6, b) — **miran**, 16. maja 2006

Fakulteta za slovenske študije Stanislava Škrabca Univerze v Novi Gorici razpisuje prosta delovna mesta za znanstvene sodelavce s področja literarne zgodovine ter asistente s področja splošnega jezikoslovja. Vse potrebne informacije dobite na <http://www.p-ng.si/si/o-univerzi/razpisi-delovna-mesta/>. — **miran**, 22. maja 2006

Kronika vabil, prireditev, dogodkov, vmes še kakšen aktualen poziv ali razpis

V počastitev mednarodnega dneva pismenosti bosta Bralno društvo Slovenije in Filozofska fakulteta 8. septembra 2006 organizirala pogovor o osnutku dokumenta Nacionalna strategija za razvoj pismenosti in o korakih, ki bi bili potrebni za učinkovito udejanjanje predlagane strategije in dvig pismenosti na Slovenskem. Posvetovanje se bo predvidoma začelo ob 14.00 uri v predavalnici 34 v pritličju Filozofske fakultete. Beseda bo tekla

- o Nacionalni strategiji, ki jo bo predstavila izr. prof. dr. **Sonja Pečjak**,
- o usposabljanju in usposobljenosti učiteljev za poučevanje pismenosti,
- o pomenu ključnih zmožnosti (Key Competencies, 2002) za pouk pismenosti,
- o informacijski pismenosti za uspešno vzgojno izobraževalno delo.

Zainteresirane vabimo k sodelovanju in udeležbi (brez kotizacije). Program z nadrobnostmi bo objavljen zadnji teden avgusta. Osnutek dokumenta Nacionalna

strategija za razvoj pismenosti je sestavila Komisija za pripravo smernic za razvoj področja pismenosti, ki jo je vodila Sonja Pečjak. Imenovalo jo je Ministrstvo za šolstvo leta 2004, njeno delo pa je potekalo s sofinanciranjem Evropskega socialnega sklada pod okriljem Andragoškega centra RS. Predložen osnutek je na svoji seji 12. decembra 2005 podprlo MŠŠ, celo besedilo pa je objavljeno na spletni strani Andragoškega centra Republike Slovenije.

Na predvečer mednarodnega dneva pismenosti, 7. septembra 2006, pa bo Bralno društvo Slovenije organiziralo javno okroglo mizo o osnutku dokumenta Nacionalna strategija za razvoj pismenosti in o pomenu dobro razvite pismenosti za uspešno osebno in družbeno delovanje. Pričela se bo ob 16.00 v Klubu Cankarjevega doma. O pomenu razvite pismenosti bo spregovorilo več javnih delavcev na osnovi lastnih izkušenj. — *Meta Grosman* in *Jelka Vintar* (Meta.Grosman@ff.uni-lj.si), 24. aprila 2006

Konzorcij COSEC je nabavil servis Sage Journals Online (Sage Premier). Servis nudi dostop do 390 naslovov znanstvenih časopisov založnika Sage Publications, ki skupaj obsegajo preko 94.000 celotnih besedil člankov različnih znanstvenih disciplin, seznam na http://www.nuk.uni-lj.si/cosec/sage_premier.pdf Servis je dostopen z lokacij Univerz v Ljubljani, Mariboru in na Primorskem preko povezave <http://online.sagepub.com>. Oddaljen dostop pa je možen za študente in osebje UL, ki so člani knjižnic UL preko povezave <http://nukweb.nuk.uni-lj.si:2048/login?url=http://online.sagepub.com>

Do 6. maja je ponovno odprt testni dostop do informacijskega portala SCOPUS, založbe Elsevier, in to z lokacij UL (tistih članic, ki so pristopile k pogodbi za ScienceDirect), NUK-a in CTK-ja pod enakimi licenčnimi pogoji uporabe kot veljajo za ScienceDirect na <http://www.scopus.com>

SCOPUS nudi iskanje in dostop do povzetkov približno 15.000 znanstvenih revij, od leta 1966 dalje. Zajete so revije 4000 založnikov, od tega je več kot 12.800 je recenziranih naslovov revij, okrog 530 je prosto dostopnih naslovov revij in okrog 600 konferenčnih zbornikov. Istočasno se izvaja tudi iskanje po sistematično izbranih informacijah na straneh svetovnega spleta (250 milijonov spletnih strani). Trenutno servis obsega 27,7 milijona povzetkov. Za obdobje (od leta 1996 dalje, 245 milijonov referenc). S seznama zadetkov ali posameznega zapisa je možno povezovanje na polni tekst (če Univerza naroča revijo), avtorje članka in na citirane ali citirajoče (samo v obsegu sistema Scopus!) članke. Možno je iskanje dokumentov (po vsebini, avtorju, naslovu revije, ISSN, DOI) in citatov, število zadetkov pa omejiti glede na avtorja, naslov vira in leto objave, tip dokumenta in strokovno področje. Posebno zanimiv je sistem sledenja citiranosti (Citation Tracker). Več o tem na <http://info.scopus.com/>. Uporabniki se lahko registrirajo in dobijo geslo, s katerim si oblikujejo profil za obveščanje o novostih na želeno temo. Imetnikom uporabniškega imena in gesla za dostop do ScienceDirect se ni potrebno na novo registrirati, ampak lahko s starimi identifikacijskimi podatki

dostopajo tudi do osebnih nastavitvev na Scopusu. — **Maja Vihar**, CTK in **Gorazd Vodeb** (Gorazd.Vodeb@nuk.uni-lj.si), 21. in 25. aprila 2006

Znanstvena konferenca o Harryju Potterju bo 17.–21. maja 2007 v New Orleansu v Francoski četrti. Organizatorji pričakujejo čez tisoč udeležencev, znanstvenikov, učiteljev, knjižničarjev, pisateljev, ilustratorjev, ljudi različnih poklicev in ljubiteljev Harryja Potterja. Podrobnosti na <http://www.thephoenixrises.org/>. — **Milena Blažič** (milena.blazic@guest.arnes.si), 2. maja 2006

Ste se kdaj vprašali, zakaj študentje ne marajo predavanj v PowerPointu? Morda ne razumeje moderne tehnologije? Ali pa moderna tehnologija ni tisto, kar nam obljublja tržniki? Klemen Belhar, poznavalec zloglasnega orodja PowerPoint, meni, da ne kaže kriviti poslušalstva in tehnologije. Vse niti ima v rokah predavatelj. Toda kako? Odgovor lahko dobite v četrtek, 18. maja 2006 ob 18.00 na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani. Predavanje pripravlja Slovensko društvo za visokošolsko didaktiko v prijaznem sodelovanju Šole retorike Ane Aleksandre Zupančič in Zdravka Zupančiča. Predavanje je brezplačno. — Predsednik SDVD Iztok Fajfar — **Neža Florjančič** (Neza.Florjancic@ff.uni-lj.si), 9. maja 2006

V četrtek, 11. maja 2006, bo ob 19. v dvorani Slovanske knjižnice osmi pogovorni večer iz cikla Philologos, ki ga pripravljata Slovanska knjižnica in KUD Logos. Beseda bo tekla o Platonovih *Zbranih delih* v prevodu **Gorazda Kocijančiča**. Izhodišče za razpravljanje je vprašanje: Kaj potrebuje pesništvo, da se približa Dobremu? Večer bosta uvedla **Tine Hribar** in **Vid Snoj**. — Slovanska.knjiznica@guest.arnes.si, 9. maja 2006

Dragi rojak in prijatelj! V soboto 20. 5. 2006 ob 7.30 odhajamo s Kongresnega trga v Ljubljani na prvi skupni izlet Kluba koroških Slovencev v Ljubljani ter Kluba Korošcev Ljubljana in sicer prek Kanalske doline v Ziljsko dolino. Pot nas bo vodila mimo Belopeških jezer in skozi Trbiž/Tarvis/Tarvisio; če ne bo mogoče popiti jutranje kavnice že v koči pri jezeru, bo za to priložnost v tem središču Kanalske doline. V Vratih/Thörl na avstrijski strani zdaj neopazne meje si bomo ogledali znamenito gotsko cerkvico in se spomnili slovenskih besed ob sprejemu trubadurskega viteza Urha Lihtenštajnskega. Zapeljali se bomo na zahod v Ziljsko dolino, vse do skrajne slovenske jezikovne meje pri Šmohorju/Hermagor in se ustavili ob grobu poslanca Franca Grafenauerja v Brdu/Egg. Sodelavca Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani Janez Stergar in Danijel Grafenauer nas bosta vodila po vaseh, kjer so bili doma znameniti narodni buditelji Urban Jarnik, Matija Majar Ziljski, Julij Felaher in drugi. Okoli 13. ure bomo kosili v gostilni Stara pošta oziroma v galeriji Noricum, ki jo v Ziljski Bistrici/Feistritz a. d. Gail vodita Pepca in dr. Ludvik Druml. Gospodinjo – rojeno Čertov – smo pred kratkim poslušali na pesniškem večeru v Ljubljani, gospodar pa je odvetnik v Beljaku in predsednik Zveze slovenskih združenj. V galeriji razstavlja slikarka Tanja Prušnik, vnukinja partizanskega voditelja Karla Prušnika Gašperja. Po kosilu si bomo ogledali 10-minutni film o štehvanju in prisluhnili domačinom, ki nam bodo predstavili nekdanje in sedanje življenje Ziljskih Slovencev.

Deloma peš in deloma z avtobusom se bomo nato podali po Bistrici in v bližnji Zahomec/Achomitz, kjer bomo pod lipo zapeli z jubilantom, 60-letnikom Jankom Zwittrom, vsestranskim narodnim in kulturnim organizatorjem in ndr. sedanjim predsednikom avstrijske zveze rejcev konj noriške pasme. Če se bomo lahko dogovorili z župnikom Stankom Trapom, si bomo v sosednjih Gorjah/Göriach v cerkvi ogledali tudi cirilske napise; oskrbel jih je Matija Majar Ziljski, ki je cesarju Francu Jožefu zatrdil, da "od tam do Urala živijo samo Slovani". Na povratku bomo pred karavanškim predorom napravili vsaj še en krajši postanek (predvidoma v Mariji na Zilji/Maria Gail). — Člani KKS-LJ lahko vplačajo tudi nedavno izdano knjigo **Draga Druškoviča** *Prežihov Voranc – pisatelj in politik* po klubski ceni 5000 SIT (Prežih je bil po 2. svetovni vojni več let predsednik našega kluba). — **Janez Stergar** (janez.stergar@guest.arnes.si), 10. maja 2006

Društvo slovenskih pisateljev in Prešernova družba iz Ljubljane vabita v sredo, 17. maja 2006, ob 10. uri na tiskovno konferenco ob svečanem dogodku, ko bodo v knjigarni Prešernove družbe na Igriški 5 v Ljubljani razkrita imena desetih nominirancev za nagrado DSP za mladinsko književnost – desetnico. Letos bo podeljena tretjič. Pokrovitelj je Prešernova družba iz Ljubljane. Nominirane avtorje in njihova dela bo razglasil **Jože Hudeček**, spregovorila bosta direktor Prešernove družbe Matjaž Bizjak in predsednik Društva slovenskih pisateljev **Vlado Žabot**, tiskovno konferenco bo vodil **Lenart Zajc**.

V petek 12. maja 2006 je Knjigarna FF na tiskovni konferenci predstavila naslednje publikacije FF. *Zven in pomen* **Borisa A. Novaka**, s podnaslovom *Študije o slovenskem pesniškem jeziku*, ima za motto Novakovo pesniško geslo "V poeziji zven pomeni in pomen zveni". V prvem od treh sklopov, posvečenem Prešernu, sta najzanimivejši analizi trubadurskih elementov pri Prešernu ter njegove vloge pri formiranju sonetnega venca kot umetniške oblike. Drugi sklop obravnava prelom med vezano besedo in prostim verzom v prvi polovici 20. stoletja, tretji pa poetike izbranih sodobnih slovenskih pesnikov in pesnic.

Zbornik *Breztalnosti: Lev Šestov med literaturo, religijo in filozofijo* vsebuje besedila z mednarodnega simpozija o naslovnem avtorju, katerega eklektična misel združuje filozofijo, književnost, religijo in mejna področja, bralca pa nagovarja še zlasti s konceptom "breztalnosti". Simpozij je potekal v soorganizaciji s KUD Logos in Slovansko knjižnico v okviru Foruma Orient-Occident 12. maja 2005 v Ljubljani.

Zbornik *Post-Yugoslav Lifeworlds: Between Tradition and Modernity*, ki sta ga uredila **Z. Šmitek** in **A. Svetieva**, vsebuje tri vrste prispevkov: komparativne probleme in obravnavo posameznih segmentov slovenske in makedonske ljudske kulture ter raziskave sodobnih trendov v makedonski kulturi. Državi se srečujeta s podobnimi izzivi in problemi, nacionalizem, multikulturalnost, identiteta, demografska perspektiva, mednarodna ekonomska uspešnost, reforme ipd. Knjiga je opremljena s fotografijami iz let 2000/02, ko je potekal mednarodni etnološko-antropološki raziskovalni projekt med univerzama v Ljubljani in Skopju.

The Syntax of the Infinitive and the Participle in Early Byzantine Greek: An Interpretation in Terms of Naturalness Theory **Jerneje Kavčič**, kjer je v povzetku zapisano, da je temeljno vprašanje, kako so lahko neosebne glagolske oblike, ki so v stari grščini predstavljale hrbtnico stavka in bile eno izmed poglavitnih sredstev za izražanje odvisnosti, v določeni dobi iz govornega jezika izginile in v njem ostale zgolj v sledih.

El verbo en español **Jasmine Markič** s podnaslovom *Aspectos teóricos de la morfosintaxis del verbo español* je učbenik, namenjen študentom španskega jezika pri predmetu Špansko jezikoslovje. Knjiga, razdeljena na deset tematskih sklopov, je prikaz oblikoslovnih, skladenjskih in pragmatičnih vidikov španskega glagola, kot so definicija glagola, pravilna in nepravilna spregatev, vrste glagolov, glagola *ser* in *estar*, glagolske kategorije, raba glagolskih paradigem v indikativu in subjunktivu ter poglavje o glagolskih perifrazah. — <http://www.ff.uni-lj.si/fakulteta/knjigarna/DogodkiNovi/Tiskovna20060512/tiskovna.htm> in *Matjaz Zaplotnik* (matjaz.zaplotnik@siol.net), 12. maja 2006

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti in revija *Mentor* vabita na Literarno kolonijo JSKD 2006, ki bo na Ptujju, od 26.–28. maja 2006. Mentorji literarne kolonije: David Bedrač, Zdenko Kodrič, Branka Bezeljak Glazer in svetovalka JSKD in urednica revije Dragica Breskvar. Podrobneje informacije na https://www.jskd.si/dejavnosti/literatura/dej_literatura.htm in dragica.breskvar@jskd.si. — *Milena Blažič* (milena.blazic@guest.arnes.si), 12. maja 2006

Ob praznovanju 21. maja, svetovnega Dneva kulturne različnosti, Oddelek za sociologijo vabi na predstavitev trojezične pravljice *Kassandra*, ki bo v sredo, 17. 5. 2006 ob 10.00 v avli FF. Pravljico so napisali romski otroci pod mentorstvom Julije Sardelić, študentke Oddelka za sociologijo. Predstavitve se bo udeležil slavnostni gost, poglavar romskega naselja Kamenci Ludvik Levačič. Ob predstavitvi knjige bodo otroci avtorji pravljico tudi uprizorili. Predstavi bo sledila otvoritev razstave fotografij, ki so nastale v romskem naselju Kamenci med leti 2004 in 2006. — *Andreja Končan* (Andreja.Koncan@ff.uni-lj.si), 15. maja 2006

Revija *Literatura* v sodelovanju z revijami *Ciciban*, *Cicido* in *Za starse* razpisuje natečaj poezije za otroke. Avtorji naj do 15. junija 2006 posljejo največ deset pesmi na naslov LUD Literatura, Gosposka 10, 1000 Ljubljana, s pripisom Za natečaj poezije za otroke. Nekaj najboljših pesmi bo objavljenih. Avtroji bodo o izidu natečaja pisno obvesceni septembra 2006. Pet jih bomo nagradili s knjižnimi nagradami Založbe MK in LUD Literatura. — *Petra Koršič* (petrapika@hotmail.com), 15. maja 2006

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in Založba ZRC vabita na predstavitev transliterirane izdaje dela Maksa Pleteršnika *Slovensko-nemški slovar I–II*. Knjižno izdajo je uredila **Metka Furlan**, elektronsko izdajo na CD-ju pa **Metka Furlan**, **Helena Dobrovoljc** in **Helena Jazbec**. *Slovensko-nemški slovar I–*

II je v letih 1894 in 1895 izšel v Ljubljani in velja za klasično delo slovenskega slovaropisja. Ob *SSKJ* je to naš najobsežnejši slovar. Delo s 102.522 iztočnicami iz knjižnega in narečnega besedja 19. stoletja ter z besedjem starejših obdobj od 15. stoletja dalje je urednik **Maks Pleteršnik** izdelal na podlagi gradivskih zbirk številnih slovenskih jezikoslovcev in jih dopolnil s svojimi izpisi. Nova izdaja odpravlja tehnične in redaktorske nedoslednosti izvirnika ter odstopanja pri prepisovanju posameznih besed iz citiranih virov. Vsebuje dodatni besedilni K transliterirani izdaji Pleteršnikovega slovarja in Zemljepisne oznake v Pleteršnikovem slovarju ter kartografski prikaz z več kot 350 lokacijami, ki ilustrira prostorsko zastopanost besedja v slovarju. Iz gotice transliterirana izdaja slovar približuje sodobnemu uporabniku, elektronska izdaja pa omogoča številne možnosti hitrega iskanja, tako po iztočničnih besedah kot tudi po nemških ustreznica in vsebini slovarskih sestavkov. Predstavitve bo v četrtek 18. maja 2006 ob 12. uri v Prešernovi dvorani SAZU. O inštitutskih publikacijah in o slovarju bodo spregovorili **Janez Orešnik**, Metka Furlan in Helena Dobrovoljc. — **Vojislav Likar**, **Varja Cvetko Orešnik** (isj@zrc-sazu.si), 16. maja 2006

Predstavitve nove knjige iz zbirke Klasiki Kondorja bo v sredo 17. maja 2006 ob 18. uri v knjigarni Konzorcij. Tokrat bodo predstavili knjigo *Izbrana pisma Srečka Kosovela*. Pogovor z avtorjema knjige **Ludwigom Hartingerjem** in **Alešem Bergerjem** bo vodila **Majda Kne**. Nekaj pesmi bo prebral Brane Grubar. Obsežno pisemsko gradivo, ki se je ohranilo za Kosovelom, je (skoraj) v celoti izšlo v uredništvu in s komentarji **Antona Ocvirka** leta 1977 v *Zbranem delu*, ki je že dolgo razprodano in težko dosegljivo. Ob še vedno živem zanimanju za pesnika in njegovo delo, ki se je doma in po svetu izpričalo ob stoletnici njegovega rojstva, se zdi prav, da postane ponovno dostopen tudi večji del njegove korespondence. Z izdajo pisem zaznamujemo tudi 50. obletnico izhajanja zbirke Kondor.

Ludwig Hartinger je za natis, ki je urejen kronološko, izbral 148 pisem 27 naslovljencem; vsa pripovedujejo o pesnikovem naglem zorenju in o različnih stanjih njegovega vročičnega duha in so dragocena po dokumentarni pa tudi literarni plati, saj v njih zablestijo tudi antologijske sentence ali drobne pesmi v prozi. Knjigi so dodani podatki o naslovljencih, ob njih pa imensko kazalo znanih oseb, omenjenih v pismih, iz katerih sta razvidni pesnikova velika vedoželjnost in nič manjše znanje. Dodatna dragocenost knjige, ki izhaja ob 80-letnici pesnikove smrti, pa je natis dvanajstih doslej neobjavljenih razglednic; napisal jih je kot dijak in nato študent iz Ljubljane domačim v Tomaj, kjer so se ohranile in jih je jeseni leta 2005 našel in pregledal Ludwig Hartinger. Gre za priložnostne dopise, ki dodatno pričajo o tesni in topli povezanosti družine Kosovel, obenem pa razkrivajo še kak zanimiv drobec iz let pesnikovega odraščanja. — Knjigarna Konzorcij (<http://www.mladianska.com/emag.aspx?docid=220472&nodeid=309&day=16&month=5&year=2006&selectedmonth=0>), preko **Matjaža Zaplotnika** (matjaz.zaplotnik@siol.net), 16. maja 2006

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša vabi na predstavitev rezultatov projekta Spletni seznam besed slovenskega jezika, ki bo v sredo, 24. maja 2006, ob 11. uri v Mali dvorani ZRC SAZU, Novi trg 4, II. nadstropje. Namen projekta je na enem, vsem dostopnem mestu zbrati večino slovenskih besed z osnovnimi podatki, npr. o besedni vrsti, in s povezavami na spletna mesta, kjer je o teh besedah mogoče izvedeti več. Seznam, ki je dostopen na spletni strani <http://bos.zrc-sazu.si/besede.html>, trenutno obsega 333.000 besed, na predstavitvi pa bo govor o virih, iz katerih je bil narejen, o problemih pri ugotavljanju, kaj je slovenska beseda in kaj ni, o velikosti slovenskega besednega zaklada in o poteh, kako naprej. Dodatne informacije: **Primož Jakopin**, vodja projekta (primoz.jakopin@guest.arnes.si). — **Helena** (Helena.Dobrovoljc@zrc-sazu.si), 17. maja 2006

LK FF v Ljubljani vabi na 833. sestanek v ponedeljek 22. maja 2006 ob 17.30 v predavalnici 32 v pritličju Filozofske fakultete. Predavala bo **Milena Blažič**, Pedagoška fakulteta UL. Tema predavanja: Teoretični in didaktični koncept književnega pouka v devetletki (predstavitev projekta *Svet iz besed*). — **Chikako Shigemori Bučar** (lingvisticnikrozek@butn.net), 17. maja 2006

14. razstava tujih otroških knjig Bologna po Bologni bo od 23. do 27. maja 2006 v knjigarni Konzorcij na Slovenski 29 v Ljubljani. Otvoritev razstave bo v torek 23. maja ob 11. uri. Igralec Jurij Souček nam bo interpretiral odlomek iz pravljice Razbojnik Rogovilež, razstavo pa bo odprl Marko Ručigaj, član uprave Mladinske knjige Trgovine. Mag. **Tilka Jamnik** iz Knjižnice Otona Župančiča bo imela ob 12. uri prvo strokovno vodstvo po razstavi. Strokovna vodstva po razstavi bodo sicer vsak dan od srede do petka ob 11. uri. Pravljične ure z Ido Mlakar v sredo 24. maja in četrtek 25. maja ob 9.30 uri za predšolske otroke. — **Metka Zver** (Metka.Zver@mk-trgovina.si), 19. maja 2006

22. maja bo s pričetkom ob 18.00 v Štihovi dvorani Cankarjevega doma javna tribuna Peticija proti davku na knjigo. Gre za prvo javno predstavitev odmevne peticije vladi in parlamentu Republike Slovenije, ki je v vsega nekaj tednih združila slovenske založbe, knjigarje, avtorje, knjižnice in velik del slovenske javnosti. V uvodnem delu bodo svoj pogled na peticijsko zahtevo predstavili pobudniki in prvodpodpisniki peticije, drugi del pa bo posvečen javni razpravi. Pričakujemo nastope številnih gostov, avtorjev, založb, knjigarjev in knjižničarjev. Predvidoma bodo nastopili tudi pisatelj in prevajalec **Janko Moder**, pesnik Milan Dekleva, predsednica Društva založnikov Slovenije Tanja Tuma, pesnik Andrej Rozman – Roza, pisateljica **Katarina Marinčič**, Vilenka Bizjak (Knjižnica Otona Župančiča), zaslužni prof. dr. Martin Žnideršič, predstavnik Mladinske knjige trgovine, direktor Prešernove družbe Matjaž Bizjak, direktorica založbe in knjigarne Libris Ingrid Celestina, pesnica **Barbara Korun**, akademik prof. dr. **Matjaž Kmecl**, pesnica in raziskovalka dr. **Stanislava Repar Chrobáková**, direktor Založbe Sanje Rok Zavrtanik in drugi. Razpravo bo vodil Slavko Pregl, nekaj zanimivih izjav pa bo prebral Sandi Čolnik. Vstopnice so brezplačne,

zainteresiranim pa priporočamo, da si jih pravočasno priskrbite pri blagajni Cankarjevega doma. S peticijo se lahko podrobneje seznanite na <http://www.peticija.si>. — **Maja Kraigher** (maja.kraigher@guest.arnes.si), 19. maja 2006, preko **Matjaža Zaplotnika** (matjaz.zaplotnik@siol.net), 21. maja 2006

Študentska založba se pripravlja na deseto obletnico, ki jo bo svečano praznovala 8. junija na Dvornem trgu v Ljubljani. Že v mesecu maju pripravljamo vrsto [literarnih] prireditev. V torek 23. maja ob 19. uri bo v Literini knjigarni v Mariboru predstavitev knjige *Seks, ljubezen in to* Andreja Moroviča. S pisateljem se bo pogovarjal pesnik Marko Samec. V četrtek 25. maja ob 20. uri pa bo v nizu Goginih literarnih poslastic Jurij Hudolin v Atriju Goga v Novem mestu predstavil romanekni prvenec *Objestnost*. — **Nuša Dedo-Lale** (nusa.dedo-lale@volja.net), 20. maja 2006

Slovenijo bo obiskala največja zvezda hrvaškega literarnega obzorja, **Renato Baretić**. Pri Mladinski knjigi so pravkar izdali njegov simpatični roman *Osmi poverjenik* (prevod **Đurđa Strsoglavac**, urednik Vasja Cerar), pristrčno satiro, ki zbada v najboljčutljivejše točke sodobnega urbanega človeka in družbe v obdobju tranzicije. Izšel je v zbirki Kapučino, ki vsako pomlad prinese nekaj trendovskih romanov, in to več kot očitno nakazuje Baretićevo posebnost. Nagrade in številna priznanja, ki jih je prejel Baretić (nagrada Republike Hrvaške Vladimir Nazor, Matice hrvaške August Šenoa, časopisa Vjesnik Ivan Goran Kovačić, mesta Zabok in Društva hrvaških književnikov Ksaver Šandor Gjalski ter knjižnega sejma v Pulju Kiklop), pa potrjujejo tudi vsebinsko, jezikovno in čustveno mojstrsko raven romana. Napisan je v vsaj petih jezikih, še bolj suvereno kot jezikovno raven pa avtor obvladuje čustveno: žalost in veselje sta v tem romanu nedeljiva kot morje in sol. Avtor se bo slovenski javnosti predstavil v ljubljanskem Jazz clubu Gajo v sredo 24. maja ob 12.00. Istega dne ob 19. uri bo obiskal še Koper.

Roman odpelje bralca na najbolj oddaljeni naseljeni hrvaški otok Trečić. Najdete ga takoj za Prvićem in Drugićem, vendar do tja ne vozi trajekt, na otoku ni signala za mobilni aparat, še stacionarni telefoni ne delujejo in vaščani živijo brez elektrike. In na tem "od boga pozabljenem otoku" ljudje prav dobro živijo tudi brez kakršnihkoli organov oblasti. Zato je vladni poverjenik, ki pride na otok kazensko, že osmi po vrsti. Ima samo eno nalogo: organizirati volitve in vzpostaviti legalno otoško oblast. A kaj, ko je na Trečiću vse drugače kot drugje ... Ljudje živijo drugače, razmišljajo drugače in tudi govorijo drugače, po trečićansko ... Namesto političnega trilerja se tako na otoku, na katerem žive skoraj izključno starci, začne odvijati drama, v kateri nastopajo tudi Bosanec, dve Aboridžinki, porno zvezda v izgnanstvu, italijanski švercerji ...

Novinar, kolumnist, scenarist, pesnik in pisatelj Renato Baretić, ta hip osrednji hrvaški avtor, dobitnik najvišjih literarnih nagrad na Hrvaškem, se je rodil l. 1963 v Zagrebu. Nekoliko pozneje je v istem mestu skoraj dokončal študij fonetike in primerjalne književnosti. Od leta 1983 živi in dela kot novinar; piše za številne hrvaške časopise. Je koscenarist televizijske serije *Novo doba* in sestavljalec

vprašanj za nekatere najbolj gledane televizijske kvize. Pred *Osmim poverjenikom* je objavil zbirko pesmi *Riječi iz džepova*. Zadnjih deset let živi in dela v Splitu, kjer je mož Maji in oče Katarini. — **Durda Strsoglavec** (durda.strsoglavec@guest.arnes.si), 21. maja 2006

Založba VED vas vabi na literarno druženje, točneje na mini literarno turnejo po Ljubljani. Najprej se bomo srečali 31. 5. 2006 ob 20.00 v DSP (Tomšičeva 12), kjer se bodo predstavili: Bogdan Novak (anekdote *Novinarske race*), Mihael Lajlar (pesniška zbirka *Dotikanja*), Aleš Dežman (pesniška zbirka *Supermarket heroin* – izšla 20. 5.), Matej Krajnc (roman *Magdalena ali Kis-dur* – izšel 20. 5.). Drugo srečanje pa bo 1. 6. 2006 ob 19.30 v Knjižnici Moste, kjer se bodo predstavili: Milan Fridauer – Fredi (*Aforizmi za vsako noč*), Sonja Pirman (roman *Poželenje ni ljubezen*), Matej Krajnc (roman *Magdalena ali Kis-dur*). Za glasbo bosta poskrbela Mihael Lajlar in Matej Krajnc. 25. 5. 2006 bo ob 19.30 v Knjižnici Moste posebej predstavil svojo knjigo *Novinarske race* Bogdan Novak. Več informacij: matej.krajnc@svarun.org (Organizacija tiskovnih konferenc in literarnih večerov za založbo VED) ali www.svarun.org. — Založba VED (zalozbaved-pr@svarun.org), 21. maja 2006

Oddelek za germanistiko FF UL vabi na predavanji dr. **Almuta Hilleja** (Freie Universität Berlin). Četrtek 25. 5. 2006 9.40–11.10 v # 102: Die "Schöne Zigeunerin" in der europäischen Literatur-tradition und in der deutschsprachigen Literatur vor 1945 (Cervantes: *Preciosa*; Merimée: *Carmen*; A. von Arnim: *Isabella von Ägypten*; Mörike: *Maler Nolten*; Hesse: *Narziß und Goldmund*; Roth: *Falsches Gesicht* ...). 13.50–15.20 v # 302: Die "Schöne Zigeunerin" in der deutschsprachigen Literatur nach 1945. Predavanja bodo v nemščini. — **Tatjana Gyorkos** (Tatjana.Gyorkos@ff.uni-lj.si), 22. maja 2006

Historični seminar ZRC SAZU vabi na predavanje Novo v dialektologiji. V drugi polovici 20. stoletja, ko se je težišče jezikoslovne misli dokončno prevesilo iz diahronije v sinhronijo, spremenjene jezikovnozvrstne razmere v industrijski družbi zahodnoevropskih držav pa so (vsaj na prvi pogled) zmanjševale reprezentativnost izsledkov klasičnih dialektoloških raziskav, se je zdelo, da je dialektologija kot jezikoslovna disciplina že izrabila svoje zmožnosti. Od šestdesetih let 20. stoletja so dialektologi (zlasti pri narodih z močno razvito klasično dialektologijo) razpravljali o krizi dialektologije in njenem teoretično-metodološkem zastoj. Nova izhodišča naj bi preseгла kopičenje podatkov o posameznih narečnih idiomih, preprečila dotedanjo gradivsko prenasičenost in omogočila sintezo izsledkov na višji ravni. Predavanje je namenjeno opisu razvoja teh izhodišč, predstavitvi novejših raziskovalnih smeri in oceni stanja v slovenski dialektologiji. Predavala bo dr. **Karmen Kenda-Jež**, v četrtek 25. maja 2006 ob 11. uri v Mali dvorani ZRC SAZU, Novi trg 4, 2. nadstropje.

Karmen Kenda-Jež je raziskovalka v dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Ukvarja se s slovensko in slovansko jezikovno geografijo (od leta 1999 je članica Mednarodne komisije za sestavo Slovanskega

lingvističnega atlasa pri Mednarodnem slavističnem komiteju), narečnim slovaropisjem ter teorijo in zgodovino (slovenske) dialektologije. Njeno terensko delo je omejeno na raziskave zahodnih slovenskih narečij (cerkljanskega, tolminskega, ziljskega v Kanalski dolini). Obiščite tudi <http://odmev.zrc-sazu.si/hs>. — **Peter Weiss** (Peter.Weiss@zrc-sazu.si), 23. maja 2006

LK FF UL vabi na 834. sestanek v ponedeljek, 29. maja 2006, ob 17.30 v predavalnici 32 v pritličju Filozofske fakultete. Predaval bo akad. dr. **Milko Matičetov**, Inštitut za slovensko narodopisje SAZU. Tema predavanja Ob zibki poezije: Oživljanje glasov iz narave. — **Chikako Shigemori Bučar** (lingvisticnikrozek@butn.net), 23. maja 2006

Z veseljem vabimo Vas in Vaše prijatelje na prvi Bistriški književni festival, ki bo potekal 1.–3. junija 2006 v Slovenski Bistrici.

Četrtek, 1. 6. 12.00 Notranje dvorišče Gradu Slovenska Bistrica: Sprejem udeležencev, ogled gradu, projekcija filma

Srednja šola: Pogovor z Milanom Deklevo

MC K. Reš: Literarna delavnica

16.00 Notranje dvorišče: Okrogla miza: Pripovedništvo v slovenski literarni zgodovini

20.00 Večerna branja

21.30 Monodrama Dialog z golobom

23.30 MC K. Reš: Pogovor s Ferijem Lainščkom in koncert skupine Langa

Petek, 2. 6. 10.00 Osrednji trg: Knjižni sejem s spremljevalnim programom

11.00 Notranje dvorišče: Nastop za osnovnošolce: Partljič, Lainšček, Gombač s spremljavo Adija Smolarja

MC K. Reš: Literarne delavnice

Park za knjižnico: Pohorski car (Lutkovna predstava za vrtec)

12.00 Notranje dvorišče: Okrogla miza: Nadrealizem v sodobni slovenski književnosti

20.00 Večerna branja

21.00 Notranje dvorišče: Big band Slovenska Bistrica

23.30 MC K. Reš: Hip hop večer s poezijo: Project Raplica

Sobota 3. 6. 11.00 Graslov stolp: Ogled razstave

10.00 Trg svobode: Knjižni sejem s spremljevalnim programom

12.00 Ančnikovo najdišče: ogled

11.00 MC K. Reš: Literarne delavnice

16.00 Vrnitev v Slovensko Bistrico, prosto

20.00 Notranje dvorišče: Zaključni govori, večerna branja

21.00 Notranje dvorišče: koncert Jebela cesta

23.30 MC K. Reš: večer s skupino Jazz virtuozi: Jani Mršek (kitara), Peter Markeš (bobni), Beno Korošec (bas), Božo Juhart (saksofon) — Literina knjigarna (info@knjigarna-litera.org), 23. maja 2006

24. maja 2006 ob 19.30 je bila v lokalni Art Café Johnatan v Skopju promovirana trije novi knjigi v izdaji Kulturne ustanove Blesok, in sicer izbrane pesmi Josipa Ostija *Kuk'a od jazik*, proza Gorana Gluvića *Harms denes* (oboje prevedel Igor Isakovski) in štirijezikični haiku izbor (v makedonskem, slovenskem, angleškem in francoskem jeziku) Alenke Zorman *Vnatrešna sloboda* (prevod v makedonščino Nikola Madžirov). Knjigi Gluvića in Zorman sta izšli s podporo Trubarjevega sklada pri DSP. Več na <http://www.blesok.com.mk/promo.asp?lang=mac> Pred kratkim pa je (pri založbi Zojder, Skopje) v makedonščini izšel tudi roman Vlada Žabota *Pastorala*, v prevodu Bistrice Mirkulovske. — *Namita Subiotto* (Namita.Subiotto@ff.uni-lj.si), 24. maja 2006

Kdor gre na Dunaj ...

Dragi kolegi! Začuden, da razpis ni izšel v Slovlitu, kamor je bil poslan, so me kolegi z Dunaja prosili, naj vas še enkrat spomnim na razpis za gostujoča profesorja s polnim delovnim časom: 1 za slovensko literaturo in 1 za slovenski jezik v zimskem semestru prihodnjega študijskega leta. Želijo čimveč prijav – tudi v podporo slovenistiki na Dunaju. Tisti, ki ste s stanjem te slovenistike seznanjeni, veste, da je tak razpis velik napredek, zato ne sme ostati spregledan! Pohitite, časa je malo! (P.S.: dobro znanje nemščine vzemite malo z rezervo, navsezadnje boste predavali na slavistiki slovensščino). Razpisa [...] si [lahko] ogledate (skupaj z drugimi) na domači strani dunajske univerze. [...] Želim vam dober izkoristek prazničnih dni in vas lepo pozdravljam. — *Vera Smole* (vera.smole@guest.arnes.si), 27. aprila 2006

Draga Vera, obvesti prosim površne bralce, da sem o razpisu za učiteljska mesta na dunajski univerzi v Slovlitu poročal 19. aprila, glej <http://mailman.ijs.si/pipermail/slovlit/2006/001588.html>. Pa naj bo za dobro mero in v imenu plemenitega cilja še enkrat. (Tujejezičnih sporočil v izvorni obliki v Slovlitu po lanskem upravičenem polemičnem odzivu Janeza Dularja ne objavljamo več – treba se je pomujati in prevesti.) — *miran*

Spoštovani kolegi! 1.–2. junija organiziram simpozij o avstrijski slovenistiki. Pošiljam Vam plakat in program za Vašo informacijo. — *Gerhard Neweklowsky* (gerhard.neweklowsky@univie.ac.at), 28. aprila 2006

Slovenistika v Avstriji – Institut für Slawistik (Spitalgasse 2–4, Hof 3) in Slovenski znanstveni institut (Seilerstätte 2, A-1010 Wien/Dunaj)

Četrtek, 1. junija 2006

9:00–9:30 Otvoritev in pozdravi: Gerhard Neweklowsky, Vincenc Rajšp

9:30–9:50 **Heinz-Dieter Pohl**: Die Bedeutung des Slowenischen für die Toponymie der Tauernregion

9:50–10:10 **Georg Holzer**: Zur Frage der Nordgrenze des slowenischen Sprachgebiets im Mittelalter

10:10–10:30 Diskusija in 10:30–10:40 Odmor

10:40–11:00 **Gerhard Neweklowsky**: Primož Trubar als Schöpfer einer Schriftsprache

11:00–11:20 **Vincenc Rajšp**: Uveljavljanje slovenščine kot poslovnega jezika v času Marije Terezije in Jožefa II. Patenti v slovenskem jeziku

11:20–11:40 **Vera Smole**: Delež avstrijske slovenistike pri Slovenskem, Slovanskem in Evropskem lingvističnem atlasu

11:40–12:10 Diskusija in 12:10–14:00 Odmor

14:00–14:20 **Silvija Borovnik**: Literatura slovenskih avtoric v Avstriji

14:20–14:40 **Andreas Leben**: Probleme der Autobiographieforschung im slowenischen Kontext

14:40–15:00 **Bernarda Katušić**: Ivan Tavčars Realismus

15:00–15:30 Diskusija in 15:30–15:50 Odmor

15:50–16:10 **Peter Scherber**: Österreich, 1938 und die Folgen. Zur Thematisierung jüngerer Geschichte im zeitgenössischen slowenischen Roman

16:10–16:30 **Stefan Simonek**: Wiener An- und Einsichten im Werk von Oton Župančič

16:30–16:50 **Erich Prunč**: Deutsch-slowenische Übersetzungen im Zeitraum 1848–1918 (Ein Werkstättenbericht)

16:50–17:10 **Erwin Köstler**: Wem soll die Übersetzung nützen? Einige Beispiele zum Wirken utilitärer Konzepte in der Vermittlung slowenischer Literatur in den deutschsprachigen Raum

17:10–17:40 Diskusija

18:00–18:45 Literarni večer Kluba slovenskih študentov (in študentk) na Dunaju

19:00 Sprejem na Slovenskem znanstvenem inštitutu

Petek, 2. junija 2006

9:30–9:50 **Sergio Bonazza**: Kopitar und Friedrich Schlegel in Wien: Wissenschaftsbeziehungen

9:50–10:10 **Radoslav Katičić**: Vermerk über die Polemik von Primus Truber mit Paulus Skalich

10:10–10:30 **Eva-Maria Hüttl-Hubert**: Die Bibliothek als Werkstatt slowenistischer Forschung

10:30–11:00 Diskusija in 11:00–11:20 Odmor

11:20–11:40 **Katja Sturm Schnabl**: Miklosichs Bedeutung für die Slowenistik

11:40–12:00 **Elizabeta Jenko**: Jezikovna praksa pri pouku slovenščine kot tuji jezik

12:00–12:20 Diskusija in 12:20–14:20 Odmor

14:20–14:40 **Johann Strutz**: Regionalität – Interregionalität – Komparatistik: Die slowenische Literatur im Rahmen des Klagenfurter komparatistischen Regionalschwerpunkts

14:40–15:00 **Herta Maurer-Lausegger**: Die Slowenistik in Kärnten: Eine Retrospektive und ein Blick in die Zukunft

15:00–15:10 Odmor

15:10–15:30 **Ludwig Karničar**: Perspektiven der Slowenistik in Graz

15:30–15:50 **Gero Fischer**: Perspektiven der Slowenistik in Wien

15:50–16:30 Diskusija

19:00 Skupna večerja za nastopajoče v restavraciji Max, na vogalu Landhausgasse/Herregasse

Slovenski znanstveni inštitut na Dunaju (<http://www.szi-dunaj.at>) organizira 12. 6. 2006 posvet o Prežihovem Vorancu, njegovem pomenu v kulturi (od literature do filma) in vlogi v politiki. K sodelovanju so povabili Inštitut za novejšo zgodovino, PeF Maribor, ZRC SAZU, Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu, pisateljsko društvo in PEN. Hudo pa se je morala direktorju Vincencu Rajšpu zameriti Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, da je ni uvrstil med prejemnike vabila, čeprav je UL celo soustanoviteljica inštituta. So zamere osebne ali politične narave, se vpraša, in v kolikšni meri si jih sme privoščiti inštitucija, ki jo vzdržuje cela dolina šentflorjanska. — *miran*, 2. maja 2006 [Napako so popravili.]

Objave

Dragi Slovlit, Muzej Mengeš je izdal faksimilirano izdajo prvega slovenskega bontona s pomenljivim naslovom *Olikani Slovenec*. Napisal ga je mengeški rojak Ivan Vesel Vesnin, rodoljubni slovenski duhovnik, pesnik, pisatelj, dramatik in prevajalec. Knjiga je prvič izšla l. 1868 pri takratni Matici Slovenski v Ljubljani. (Ne zameri, če ti naštevam stvari, ki jih najbrž dobro poznaš!) Letošnja bibliofilska izdaja obsega 999 oštevilčenih izvodov. Knjige so tiskane na posebnem uvoženem papirju (tiskarna Ozimek v Trzinu), celotno izvedbo projekta pa je opravil Primer, studio za oblikovanje in vodenje projektov, d. o. o. iz Mengša. V posebni knjigi pa je izšla strokovna razprava s slovarjem, to sem napisala jaz (**Marija Cvetek**) in nosi naslov *Veselov Olikani Slovenec* ter podnaslov *Prvi slovenski bonton*. Komplet obeh knjig je v lično oblikovanem ovitku in zelo primeren za lepo darilo. Včeraj (24. 4.) sta bili knjigi predstavljeni na tiskovni konferenci v Galeriji mežnarji v Mengšu, danes (25. 4.) pa je prav tam Janez Škrlep (direktor Muzeja Mengeš) pripravil javno dražbo za knjige, ki so oštevilčene s števkami od 1 do 25. Menim, da je izid te knjige pomemben in zanimiv tudi za slovenistično

"srenjo". — **Minka Cvetek** (marija.cvetek1@guest.arnes.si), 26. aprila 2006, preko **Aleksander Bjelčevič**, 6. maja 2006

O obeh v italijanščino prevedenih zbirkah Daneta Zajca v prevodu Jolke Milič (*Fuoco e cenere*, DSP-Litterae slovenicae, 2004 in *Amore e morte/Ljubezen in smrt*, ki jo je izdala doberdobska župnija alias župnik Ambrož Kodelja leta 2005) se je zelo lepo razpisal v letošnji aprilski številki tržaškega mesečnika za kulturo, umetnost, leposlovje, glasbo in prireditve *Arte & Cultura* njen direktor, pesnik, literat in recenzent Claudio H. Martelli. Spodaj pa še ponatisnil prevod Danetove pesmi *Za vse boš plačal – Pagherai per tutto*. — **jolka (milič)** (jolka.milic@siol.net), 12. maja 2006

Dialogi 3–4 (2006). V Uvodniku se **Boris Vežjak**, urednik za kritično misel, ukvarja z aktualnim odnosom med slovenskimi kulturniki in oblastjo. Njegovo izhodišče je dogajanje ob podelitvi letošnjih nacionalnih priznanj za kulturo, Prešernovih nagrad. Neoliberalni ekonomist **Mičo Mrkaič** je namreč izjavil, naj si slovenski umetniki Prešernove nagrade izplačujejo kar iz svojih prihrankov, v svojem slavnostnem nagovoru pa je kulturo pred njim zagovarjal letošnji lavreat, pesnik **Milan Dekleva**. Brutalne Mrkaičeve teze o neiztržjivosti kulture ni težko zavrniti, to so storili že mnogi, pravi Vežjak, bolj zaskrbljujoča je tiha disciplinizacija slovenskih umetnikov. Ob stalnih dvomih vanje se slovenski umetniki, zlasti literati, oglašajo samo še, ko so ogrožene državne subvencije za njihovo ustvarjanje, medtem ko jih npr. oženje človekovih in ustavnih pravic azilantom, Romom in istospolnim ne zanima. Vežjak se ob tem sprašuje, ali gre za apolitičnost, ki ne uvidi neoliberalizma kot systemske želje, ali pa za kolaboracijo kulturnikov z oblastjo. Gledališki urednik **Primož Jesenko** je pripravil intervju z dramaturginjo, urednico, prevajalko in publicistko **Aljo Predan**. Pogovarjala sta se o položaju dramaturga v slovenskem gledališču, o položaju gledališča v današnji družbi in slovenski dramski produkciji, posebej pa še o njenem urejanju Knjižnice MGL, ki je specializirana zbirka strokovne teatrološke literature. Naslov pogovora *Refleksija družbe* se v gledališčih ne dogaja več je dovolj zgovoren. Sledita dve razpravi. V prvi se **Karolina Babič** ukvarja z absurdom v literaturi ruskega avantgardista Daniila Harmsa (1904–1942). Harmsovemu absurdu se smejemo, a smejemo se z nekim zadržkom, za razlago katerega avtorica uporabi Freudov termin *Unheimliche*. V drugi razpravi **Gizela Polanc Podpečan** analizira roman *Boštjanov let* Florjana Lipuša in dramo Daneta Zajca *Grmače*. Nasilna smrt, ki jo je povzročila Ideja in ki povezuje rodove iz preteklosti v sedanost, je osrednje sporočilo obeh del. Zajčev junak svojo zgodovinsko določenost preseka z avtodestrukcijo, Lipušev pa jo s sočutjem premaga in preseže. V literarnem delu te številke je pesnik **Veno Taufer** predstavil tri sodobne armenske pesnike – Gevorga Emina, Henrika Edojana in Violeto Grigorjan – ter prevedel nekaj njihovih izbranih pesmi. Sledi nova kratka zgodba **Vinka Möderndorferja** ter pesmi **Primoža Čučnika**, **Danice Križanič Müller** in **Barbare Jurša**. V Kulturni diagnozi je ocenjeno veliko knjig. **Igor Žunkovič** piše o slovenskem prevodu knjige Niklasa Holzberga *Antični roman*, **Rok Benčin** ocenjuje najnovejšo

pesniško zbirko *Knjiga reči* mladega pesnika Aleša Štegra; **Tina Kozin** pa roman *Objestnost* Jurija Hudolina. **Breda Kolar Sluga**, nova urednica za vizualne umetnosti pri *Dialogih*, piše o zanimivi knjigi umetnostnega zgodovinarja Damirja Globočnika *Prešeren in likovna umetnost*: V njej avtor predstavi vse znane likovne upodobitve Prešerna, ki so vse nastale po njegovi smrti. **Marta Gregorič** piše o knjigi sociologa Mitje Velikonje *Evroza – kritika novega evrocentrizma*, v kateri je avtor zbral in analiziral številne izdelke in reklamne materiale z blagovno znamko EU, ki so preplavili Slovenijo v zadnjem desetletju. **Vesna Krmelj** piše o mednarodnem trienalu Ekologija in umetnost v Mariboru in ob tem razmišlja o sodobni umetnosti in njenem odnosu do narave. Na koncu je še ena filmska ocena: **Nenad Jelesijević** piše o dokumentarnem filmu režiserja Saše Podgorška *Divided States of America – Laibach 2004 Tour*, nastalem ob gostovanju slovenske postavantgardne rockovske skupine Laibach po ZDA. Dnevnik je pisal filmski urednik **Boštjan Lah**, v Družbeni diagnozi pa je Boris Vezjak slovenskemu ministrstvu za obrambo postavil nekaj vprašanj v zvezi z zakonitostjo letošnjega romanja vojakov in njihovih družin v Lurd. Odgovoril je vojaški vikar Jože Plut. — *Aristej* (info@aristej.si), 19. maja 2006

Meta Grosman. *Razsežnosti branja: Za boljšo bralno pismenost*. Ljubljana: Karantanija, 2006. 296 str.

Matej Krajnc. *Groteske: Soneti*. Celje: KUD Štampilhar, 2006. 132 str.

Peticija za ohranitev Uvoda v slovansko jezikoslovje in Stare cerkvene slovanščine

Spoštovani slovilitovci! Debata o peticiji za ohranitev predmetov Uvod v slovansko jezikoslovje in Stara cerkvena slovanščina se je na tem spletnem mestu že začela, česar smo pobudniki peticije veseli. Da pa se bo lažje nadaljevala, njena "nosilca" pošiljava kar celotno besedilo, kar naj omogoči natančno seznanitev vseh, ki vas reč zanima, z argumenti, ki so doslejšnje podpisnike (teh je do sedaj prek 60 izmed študentov slovenistike 3. in 4. letnika, več je doktorjev jezikoslovnih znanosti, podpisani pa so tudi vsi trije slovenski akademiki jezikoslovci, torej profesorji **Jože Toporišič**, **Janez Orešnik** in **Zinka Zorko**) prepričali; če se z njimi bolj ali manj strinjate tudi vi, bo vaša podpora dobrodošla; elektronske podpise zbiramo na peticija_stcsl@email.si. Besedilo peticije se nahaja na <http://peticija-stcsl.i8.com/peticija.pdf> — *Miha Zor*, *Robert Jakomin*, 25. aprila 2006

Ko podpiram ohranitev predmetov Uvod v slovansko jezikoslovje in Stara cerkvena slovanščina v dodiplomskem univerzitetnem študijskem programu Slovenski jezik in književnost, si dovolim primerjavo jezika z mestom. Mesto ima navadno staro jedro, kjer tako rekoc vsak kamen pripoveduje svojo zgodbo, ob jedru pa si v pasovih sledijo novejšje stavbe vse do modernih blokov. Tako je tudi z jezikom: cisto na sredi so zaimki z glagolom BITI kot najbolj pogosto rabljene

besede in oblike, ki ze z nenavadnim pregibanjem odrazajo castitljivo indoevropsko, da ne recem kar nostraticno dediscino. Temu sledijo novejsi pasovi oziroma plasti besedja in oblik vse do dolgoveznih skovank in napol prilagojenih izposojenk, ustrezajocih modernim blokom asfaltne dzungle. Ravno taki bloki so se posebno priljubili romunskemu diktatorju Caveskuju, da je zacel rusiti zgodovinsko jedro Bukaresta. Romunskega diktatorja je ustavil cas, njegova herostratska omejenost pa, zal, nahaja plodna tla v glavah uporabnih metajezikoslovcev. — *Vlado Nartnik* (vlado@zrc-sazu.si), 28. aprila 2006

Mi smo Krpanovi

Potem se je postavilo vprašanje, če ni Martin Krpan z Vrha pri Sveti Trojici vendarle realizacija Levstikovega literarnega programa iz leta 1858. Na to bi lahko kazala že izbira imena naslovnega junaka: njegov zavetnik sveti Martin iz Toursa goduje namreč ravno na 11. novembra, ko je Levstik kolovratil iz Litije do Čateža in sestavljal svoj znameniti literarni program. Za potrdilo se izplača pogledati v ekumenski svetniški leksikon na <http://www.heiligenlexikon.de/>, kjer pod sv. Martinom najdemo zanimive in za slovensko literarno zgodovino do zdaj skrite paralele. Iz njih sicer ni mogoče zatrdno skleniti, da je bil Martin Krpan z Vrha res mišljen kot zgled, po katerem naj se na Slovenskem piše literatura, pomagajo pa nam najti nekatera nova sporočila tega začetnega slovenskega besedila.

Da Levstikova izbira imena za prvega med slovenskimi junaki ni bila slučajna in da je Krpan za svoje poteze zadolžen pri svetniku Martinu, govori že bližnji kraj svetnikovega rojstva in delovanja. Na svet je privekal kot sin poganskega rimskega tribuna okrog leta 316 v Savarii (danes Sombotel v Železni županiji na Madžarskem), bil krščansko vzgojen v Pavii v Padski nižini (mimogrede: v tem kraju se je rodila Pavlina Pajkova) in misijonaril po Panoniji. S Krpanom ga najprej družijo konj, brez katerega ni upodobitve sv. Martina: na konju sedeč z mečem reže na pol svoj plašč, da bi ga dal prezeblemu revežu, in tudi Krpana si brez kobilice ni mogoče predstavljati. Martin je zelo popularen, ljudski svetnik in ima zaradi tega vrsto zavetniških dolžnosti: je zaščitnik Francije, kantona Schwyz (je mogoče tudi to eden od razlogov za nedavni prevod Krpana v švicarski dialekt?) in Gradiščanske, vojakov, konjenikov in vitezov, kovačev, tkalcev, strojarjev, krojačev, usnarjev in klobučarjev, klicarjev, hotelirjev in krčmarjev, popotnikov, ubogih, beračev, krtačarjev, ubežnikov, jetnikov, pastirjev, sodarjev, vinogradnikov, mlinarjev, abstinentsov (!), gosi (!!), je dober proti izpuščajem (turom), kačjemu piku in rdečici, za dobro rast poljščin (v naših krajih zlasti vina) in pri nas tudi zakonskih mož, ki se jim po Krpanu najbolje godi takrat, ko ovdove: "To je presneto slaba krama, babo po svetu prenašati!"

Najočitneje kaže na Krpanovo zadolženost pri sv. Martinu scena z lipo. Eno izmed legendarnih dejanj svetega Martina je sekanje poganskega drevesa in tudi pri Krpanu je to pomemben dogodek. Zakaj mora posekati drevo z mehkim lesom, je v

povesti sicer ustrezno razloženo ("Jaz pa moram imeti les nalašč za svojo rabo, kakršnega v boju potrebujem"), potlačili pa smo interpreti neprijetno vprašanje, zakaj se je Krpan odločil prav za lipo, ki je bila v 19. stoletju razglašena za slovansko drevo. Ko ga zaradi "neekološkega" ravnanja kregajo, se Krpan upre z jasnimi sklicevanjem na misijonarsko dejanje svojega zavetnika: "Ali je bilo tisto drevesce vaš bog ali kaj?" Ljudstvo je bilo skupaj s Krpanom do verske usmeritve svoje gospode slej ko prej nezaupljivo.

Pomenljive so tudi razlike med svetniškim in Krpanovim Martinom. Francoski Martin je bil prvi svetnik, ki ni storil mučeniške smrti, in je sodeloval po svojem asketizmu, pravičnosti, skromnosti in ponižnosti. Tako sramežljiv je, da se skriva v hlev, ko ga hočejo razglasiti za škofa, in ga izda šele gaganje gosi. Naš Martin pa ni prav skromen in se zna samozavestno postaviti za svoj prav. V slovanskih kulturah (pa tudi kje drugje) je Martinovo ime povezano s karnevalskim obnašanjem, saj je njegov praznik poznan kot jesenski pust. Martinovati pomeni nezmerno jesti in piti; v frc. je *mal de Saint Martin* 'pijanski maček'. Ponižni sveti Martin je živo nasprotje neumnim ali grobim ljudskim Martinom, ki osvežujejo zavest o etimološki povezavi imena z rimskim bogom vojne Marsom. V ruščini je *martin* 'len, čudaški kmet' (tudi Martinu z Vrha pri Sveti Trojici "dela ni bilo mar") ali 'šaljiv človek s klovnovskim obnašanjem', slov. poldrugi Martin je 'omejen človek', pl. *marcin* 'grobjan, medved', hrv. je *martin* 'plešoči medved'. Zveza z medvedom je ohranjena tudi v slovenščini, saj so v okolici Gorice z Martinovim vozom označevali ozvezdje Velikega medveda (vse iz Kebrovega *Leksikona slovenskih imen*). Na te pomene namiguje minister Gregor, ko predlaga cesarju, da sprejme Martina Krpana v službo kot dvornega norčka: "Zvitorepec je; debel je; smešen tudi, jezičen ravno tako; vse krščanstvo ga nima takega!"

V Levstikovi povesti pride do zanimivega prehoda od tega karnevalskega do kultiviranega Martina, ki je obenem preskok od preprostejše oblike trgovske menjave k razvitejši, to je iz blagovne menjave v denarno trgovino. Cesarsko nagrado ("petdeset malih veder vina, pet in sto pogač, dvajset janjcev in pa oseminštirideset krač") bi moral Krpan namreč transportirati domov na Kranjsko, na Dunaju prodati pa nikakor ne bi smel. Zato jezni junak zagrozi cesarju s tradicionalnim karnevalskim obnašanjem, po katerem je poznan ("pa bom postavil sredi dvorišča kolibo in tako dolgo bom ležal, dokler bo sod moker, pa dokler bom imel kaj prigrizniti"), in ga pripravi do tega, da mu predlaga odkup: "Martin, ali prodaj meni pogače in vino, pa kar je še drugih reči? [...] Mošnjo cekinov ti dam." Martin je po svetu znan kot vremenski svetnik in večina pregovorov, ki se nanašajo nanj, je take narave. (Mimogrede: indijanskemu poletju ali babjemu poletju, to je obdobju lepega jesenskega vremena, se po slovensko lepo reče Martinovo poletje.) Slovenci pa ga v skladu s pregovorom, da "Sveti Martin iz mošta dela vin", poznamo v prvi vrsti kot vinskega svetnika in ohranjamo tako v spominu v večji meri njegovo karnevalsko, pogansko ozadje.

In še ena pomenljiva razlagalna možnost, ki jo odpira Martinovo. Na svetega Martina dan so gospodarji svojčas služinčadi izplačevali letni zaslužek in plačevali davke, služinčad pa je tedaj lahko menjala gospodarja. Povest *Martin Krpan* asociira torej na "dan obračuna" in se spogleduje z mislijo o alternativnem gospodarju ter tako prikimava interpretaciji "angleške soli", ki je metafora alternativne, to je nenemške tuje pameti in kulturnega vpliva (glej moj članek Pa začnimo pri Krpanu, <http://www.ijs.si/lit/krpan.html-l2>). — *miran*, 2. maja 2006

Vprašanja (tokrat brez odgovorov)

Ali obstaja internetna stran podobna <http://www.m-w.com/cgi-bin/mwwod.pl>, ki se nanasa in obravnava slovenski jezik. Iscem namrec spletno stran, s katere bom lahko razbrala pomen slovenskih besed, njihovo zgodovino in uporabo. *Merriam-Webster OnLine* je zelo uporaben, kar se tice angleških besed, se posebej so poučne njihove Word of the Day strani. — *Vesna Gorec* (vgorec2002@yahoo.com), 3. maja 2006

Dragi slovlitovci, imam majhen (velik problemček). Zanima me, kako se piše beseda macdonaldizacija oz. makdonaldizacija ... Ali sploh lahko to pišemo. Pomen je v smislu družbenih sprememb v današnji družbi, kjer gre za instant družbo, macdonald's družbo. Kako bi torej pravilno napisali: macdonaldizacija ali makdonaldizacija? Kaj predlagate? Morda kakšno drugo besedo? — *Sabina Burkeljca* (sabinaaccetto@yahoo.com), 4. maja 2006

Nemški glasbenik potrebuje nekaj besedil slovenskih ljudskih pesmi z glasbenim zapisom, prevodom in virom. Lahko kdo priskoči na pomoč? Nadaljevanje je citat. — *miran*

Mr. Hladnik, I am a German musician searching for traditional Slovenian folk songs featuring the theme "love" in any aspect. Since I do not speak the language I need help from native speakers who are willing to provide me some material. By chance I found your site concerning the Slovene language; in the appendix you mention the book: "200 Slovenian folksongs with melodies". Would it be possible to receive a few lovesongs from that book via e-mail or in photocopy? What I would need to have is

- *the melody in musical notation*
- *the complete lyrics*
- *a translation very close to the words*
- *the indication of the source* — *Christoph Breitenbach*

(ckh_breitenbach@hotmail.com), 4. maja 2006

Spletke

http://www.ijs.si/lit/alamut_de.html-12 – o *Alamutu* v nemščini.

<http://www.ijs.si/lit/e-knjiga.html-12> – o **Luinovi** digitalni dediščini slovenskega leposlovja.

<http://www.ijs.si/lit/oizboruberila.html-12> – o izboru berila za CT.

<http://www.ijs.si/lit/onacionalnem.html-12> – o nacionalnem.

<http://www.ijs.si/lit/oavtu.html-12> – o birokratski deželi Sloveniji.

<http://www.ijs.si/lit/delo.html-12> – kako sem odjavil *Delo*.

<http://www.krtaca.si/> – na portalu Krtača lahko prebiramo, kako pometa nova metla na *Delu* (<http://www.krtaca.si/aktualno/novice/kolikokrat-ze-in-kol>).

<http://www.ff.uni-lj.si/slovjezsds/nagovor2006.html> – nagovor predsednika SDS Cankarjevim nagrajencem iz ljubljanske regije, Vrhnika 12. maja 2006.

http://www.ff.uni-lj.si/slovjezsds/mvi_4339.avi.html – video posnetek nagovora predsednika Janeza Drnovška nagrajencem (obsežno 60 Mb!).

http://www.ff.uni-lj.si/slovjezsds/img_4332.jpg – pa še slika skeča iz *Ptičkov brez gnezda* (nastopajo dijaki Srednje lesarske šole) in http://www.ff.uni-lj.si/slovjezsds/img_4335.jpg – organizatorke in voditeljice prireditve **Marije S. Leskovar**, predsednice ljubljanskega SD.

http://www.ff.uni-lj.si/slovjezsds/BLEF_sOLSKEGA_POKRA.doc – Blef šolskega pokra, neskrajšani članek **Igorja Saksida** iz *Dela* o novi šolski politiki.

<http://esnips.com/doc/28baf321-09c0-4d9c-9c0d-def5a5c66d3a/Informator.pdf> – *Informator*, spletno glasilo kluba slovenskih študentk in študentov v Gradcu (<http://www.ksssg.net.tc/>).

Na www.uni-lj.si/kakovost lahko dobite povezavo na besedilo predloga sprememb visokošolskega zakona in osnutka nacionalnega programa visokega šolstva. Osnetek je v razpravi do konca maja 2006. Povzetke novosti o visokem šolstvu pri nas in drugod (EU, Vel. Britanija, ZDA ...) pripravljamo že nekaj let. V arhivu pri ustreznih poglavjih lahko preberete, kako so doslej tekle razprave o reformi programov, študentih, učiteljih, raziskovanju. — **Bogomir Mihevc** (Miro.Mihevc@uni-lj.si), 15. maja 2006

<http://verzi.najportal.com> – verzi po naročilu (ljubezenski, prijateljski, voščilni, o sreči in žalosti ...)!

<http://www.arts.ualberta.ca/~ljubljan/newslets/106-59.html> – 59. (aprilska) št. biltena *Letter Society for Slovene Studies* poroča med drugim o slovenističnih omizjih na ameriškem slavističnem kongresu novembra 2006.

Tole številko *Kronike* smo poslali še slavistom na 247 slovenskih srednjih šolah. Vsem, ki jo tako dobite v roke: če jo sami že imate, dajte jo prosim naprej kolegom, ki še niso udje Slavističnega društva Slovenije, in jih nagovorite, da se včlanijo.

Prijavnica

za članstvo v Slavističnem društvu Slovenije. Podpisana prijavnica pomeni, da član sprejema Pravila Zveze društev Slavistično društvo Slovenije, objavljena na spletnih straneh društva <http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/pravilasds.html>. Med članske ugodnosti sodijo poleg vsakomesečne *Kronike* še znižana naročnina na *Jezik in slovstvo* (3900 sit namesto 4900 sit oz. 16,3 eur namesto 20,5 eur), na *Slavistično revijo* (3650 sit namesto 4800 sit oz. 15,2 eur namesto 20 eur), **na knjige Založbe ZRC SAZU** (novo!) ter zelo znižani stroški registracije na kongresu SDS in na seminarju mentorjev za Cankarjevo tekmovanje.

Ime in priimek:

Natančen zasebni naslov:

Elektronski naslov:

Izobrazba in delovno mesto:

Ustanova/zaposlen na:

Datum:

Podpis:

Članarino za leto **2006 (3800 sit** ali 15,9 eur) nakažite s plačilnim nalogom na račun Zveze društev Slavistično društvo Slovenije št. 02083-0018125980. Zaradi hitrejšje identifikacije prosim, naj bo na nakazilu vaše polno ime in kraj bivanja. Dodatna pojasnila daje računovodkinja Marija Kraner (marija.kraner@volja.net), Tiha ulica 11, 2000 Maribor, tel. 041-34-00-43). Novinci pošljite prijavnico na naslov Miran Hladnik, Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana ali na miran.hladnik@guest.arnes.si. — Vabimo vse, ki bi želeli sproti zastonj prejemati obvestila o različnih prireditvah, predavanjih in tiskovnih konferencah oziroma diskutirati na literarne, jezikovne, humanistične, izobraževalne teme, da sporočite svoje e-naslove oz. se prijavite na spletno stran <http://mailman.ijs.si/listinfo/slovlit>. Arhiv slovlitovskih objav od leta 2000 dalje je na naslovu <http://mailman.ijs.si/pipermail/slovlit/>.